

Kenéz

TELEPÜLÉSKÉPIARCULATIKÉZIKÖNYV
2017.11.18.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés

2. Kenéz bemutatása

Általános településképi, településkarakter

3. Örökségünk

a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

4. Településképi szempontból meghatározó területek Kenéz

eltérő karakterű területek lehatárolása, a településképi, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

Átalakuló, új településrész

Oldalhatáros beépítésű településrész

Beépítésre nem szánt terület

5. Építészeti útmutató:

Telepítés

Terepalakítás

Magasság

Tetőhajlásszög

Tetőforma

Szín Tornácok

Ajtók, ablakok

Homlokzatképzés, anyaghasználat

Részletek

Kerítések, térfalak

Kertek

Közterületek településképi útmutatója:

6. Utcák

7. Példák sajátos építményszíntípusok

sajátos építményszíntípusok, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

Kenéz Vas megyében, Szombathelytől 15 km-re keletre található község. A község közigazgatási területe a természetföldrajzi tájbeosztás a Sopron – Vasi-síkság középtájhoz tartozó Gyöngyös-sík fekszik, amely a Nyugat-Magyarországi-Peremvidék nagytájhoz tartozik. Kenéz a Gyöngyös-sík keleti részén helyezkedik el, a Gyöngyös és a Sormás patak által határolt területrészen.

Az arculati kézikönyv többek között ahhoz nyújt segítséget, hogy hagyományainkból építkezve együtt formálhassunk a fejlődő, gyarapodó és építkező község jövőbeni képét, megőrizve az eddigi eredményeket is.

A települési sziluett

021/1 hrsz kőkereszt

A kézikönyv segítség kíván lenni: a település bemutatásával, az értékek megismertetésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit.

Bevezeti az olvasót, hogy a helyi értékek megőrzésével olyan házat tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, és a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása. Az unalomig másolt, giccses, sokszor import másolatok helyett a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbíródik. Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

Kenéz község Magyarországon, Vas megyében, a Sárvári járás nyugat felén fekszik. A községnek közúti kapcsolata van a szomszédos településekkel: Bozzai, Vép, Pecöl.

Kossuth Lajos utca, tengelyében a Szent Miklós templommal.

A falu első írásos említése 1217-ből származik. A pecsét közepén egy hagymasisakos, kereszttel ellátott templomtorony látható. A pecsét körirata: Kenéz község. A falu közepén álló Szent Miklós templom Árpád-kori, s mint a község legjelentősebb épülete kerülhetett a pecsétre, majd a címerre.

Nincs a középkorban feljegyzés arról, hogy ki volt a földbirtokos Kenézben. Csak annyit tudunk, 1945 előtt káptalani birtok volt a Vasszécseny és Kenéz közti terület.

Egy major is tartozott a birtokhoz: Kányás major. A majort a háború után lebontották. A község központi részén épült az iskola 1910-ben. Két tanterem volt a két tanítói lakás. Rövid ideig volt csak két tanerős az iskola, a második állást megszüntették. 1944-ben ismét két tanerős lett, de nem sokáig. 1960-ban körzetesítették a felső tagozatot Pecöllel, majd az alsó tagozatot is. Lakosság száma 296 fő.

ÖRÖKSÉGÜNK

a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

3

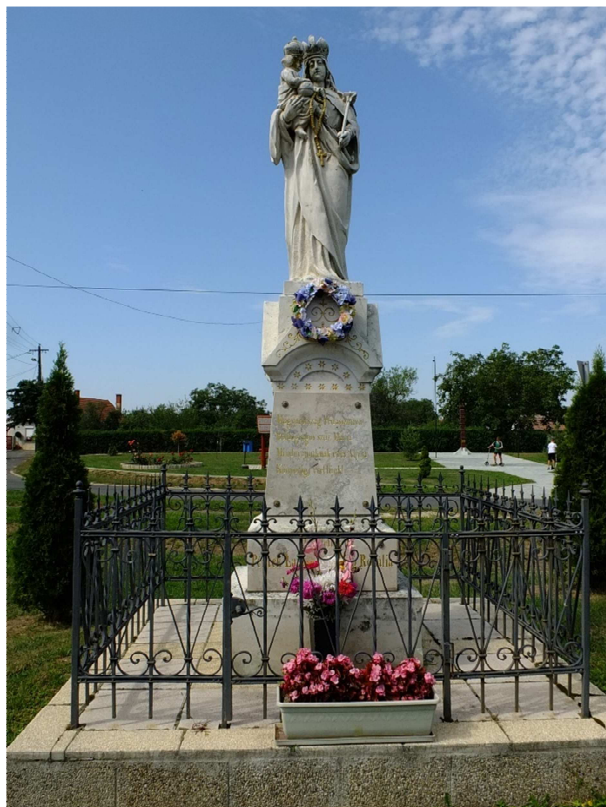
A településen országos védetségű műemlék egy található, a Szent Miklós római katolikus templom. A falu krónikái már a XIII. és XVI. századokból ismert papjainak nevét. Templomáról mégis csak az 1698. évi egyházlátogatáskor értesülünk: temetőben áll, romos, különálló kőtornya van. Mai temploma (Mj) a vépi plébánia filiája, védőszentje Szent Miklós. A Kossuth Lajos utcában szabadon áll (165). Barokk, 1776-ban épült. Egyhajós, a hajónál keskenyebb, félkörív záródású a szentélye. Tornya a homlokzat előtt áll, két sarkán átlósan támpillérekkel erősítették meg. Bejárata egyenes záródású és kő keretes, felette emléktábla, a karzat szintjén egy befalazott lantablak. A teljes templomtestet összefogó főpárkány felett a toronyon három körablak, a harangok szintjén félkörív záródású ablakok láthatók. A torony órahelyes főpárkánya felett a sisak harang alakú. A torony lizénákkal, a homlokzatok kettős falsávokkal tagoltak, a sarkok legömbölyítettek. A falmezők félkörív záródású, keretezett ablakokkal áttörtek, a déli oldalon a karzat alatt egy egyenes záródású, keretezett bejárat, a szentély mellett pedig sekrestye található. A nyugati oldalon a torony törtíves féloromzattal kapcsolódik a hajótesthez, bennük egy-egy körablak. - A hajó három csehboltozattal, a szentély egy csehboltozattal és fél kupolával fedett. A bejárat oldalán négy oszlopon nyugvó, egyenes mellvédű karzat áll. A belsejét Stefek Albin festette ki a XX. század első felében. Gazdag barokk alkotások a főoltár, a szószék, az oltárokon a szép kánontáblák. A déli oldalon, a diadalív előtt barokk Piéta látható. A padok népies barokk formákat őriznek. A használati tárgyak közül egy 1802-ből való kelyhet kell megemlíteni. 2012-ben felújításra került és nyerte el mai színvilágát.

A templom déli homlokzata

Keresztek, fogadalmi emlékek, emlékművek – helyi védelem alatt:

Szűz Mária szobor 151/3 hrsz

Kőkereszt 198/1 hrsz

Szent Miklós szobor

Kőkereszt 151/4 hrsz

Kopjafa a település 800 éves fennállásának emlékére (2017).

I. világháborús emlékmű a templom falában.

Kőkereszt – megrongálódva – Rákóczi utca 7. hsz (a kereszt ledőlt).

Hősi emlékmű (1997)

Kőkereszt 058/21 hrsz

Temető

A temető a község nyugati végén helyezkedik el. A temető ravatalozóval, kis haranglábbal is rendelkezik.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

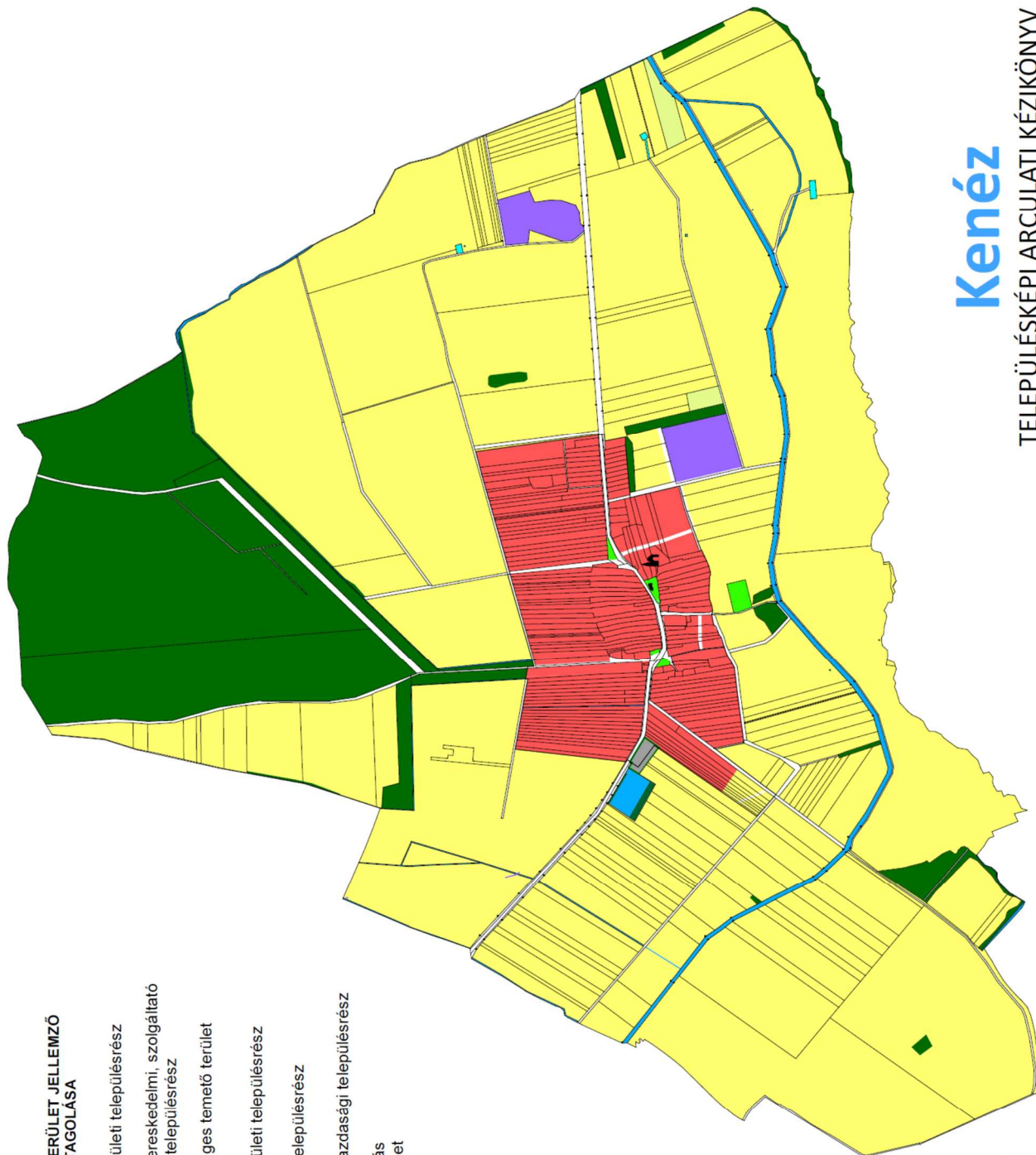
4

Kenéz

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
KÖZIGAZGATÁSI TERÜLET

KÖZIGAZGATÁSI TERÜLET JELLEMZŐ TELEPÜLÉSRÉSZ TAGOLÁSA

1	Lakóterületi településrész
2	Ipari, kereskedelmi, szolgáltató területi településrész
3	Különleges temető terület
4	Zöldterületi településrész
5	Erdős településrész
6	Mezőgazdasági településrész
7	Vízfolyás Vízfelület

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉS

A község egészét átalakuló, új településrészként javasoljuk kezelni, mivel vegyes épületállomány és jelentős átépítések jelzik a lakóházakat. A község hagyományos népies építészeti hagyományait részben még őrzi, azonban a nagymértékű átépítések, az épület állomány avulása, új építések következtében ezek egyre fogyatkozó számban vannak. Az épületek zöme az elmúlt évtizedekben leegyszerűsödött, sokszor eredeti karakterüket veszítették a nyílások aktuális divat szerinti átrendezésével, az utólagos bővítésükkel, ma pedig az utólagos hőszigetelésükkel.

A település központját a Szent Miklós templom tornya jelöli ki. A templom a Kossuth Lajos utca közepén található, az Ikervár felé haladó országút tengelyében. A kecses megjelenése és jó helyválasztásának köszönhetően a legmeghatározóbb arculati eleme a falunak. Környezetében sűrű beépítésű teresedés alakult ki, mely az egyutcás falunak már-már kisvárosias jelleget kisközpontot kölcsönöz.

A falu hagyományosan egyutcás, fésűs beépítésű, utcára merőleges teljes kontyos tetőgerincéről és tornácos házairól volt ismert. A tornácos épületek részben még felfedezhetők, néhol lopott tornácos kialakításra is találunk példát. Az utcára merőleges beépítés elől befordult, amelyet gyakran a tetőforma utcai megváltozása is követett. Az épületek az elmúlt 50 év általános magyar fejlődését követték, azok a házak maradtak meg formavilágukban, amelyek idős tulajdonosai nem építették át, vagy ritkább esetben gondos hozzáértő felújításon ment keresztül. Ez aztán meglátszik az utcaképekben is, amelyet látványelemeivel bombáz néhány öncélú emeletes épület kialakítás, a stílus és anyaghasználat.

Utcaképi elemeket nézve a Kossuth utca 32-38. a templom után a legmeghatározóbb karakteres eleme a falunak. A megmaradt 4 db parasztház tömegében, homlokzati kialakításában és nyílásrendszerében jól mutatja a régi hangulatát a falunak. Az udvar felőli kialakítás talán kevésbé változott. A tornácok lopott vagy egyszerű tornác kialakításúak, amelyet aztán utólag sok esetben befalaztak, esetleg a befalazott tornácot utólag egy külső tornáccal helyettesítették.

A Petőfi utca magán hordozza a fésűs, oldalhatáros beépítés iskolapéldáját. Épületei nem különösebben értékesek, azonban pl.: a 28-34. házsámok közötti szakaszon kellemes falusias jelleget sugároznak.

A Rákóczi utca jellegében az elmúlt 50-60 év építészeti kialakítását felsorakoztatja. A lakóépületek szerényebb kialakításának eredménye, hogy az utcakép nem bántó, nem harsány.

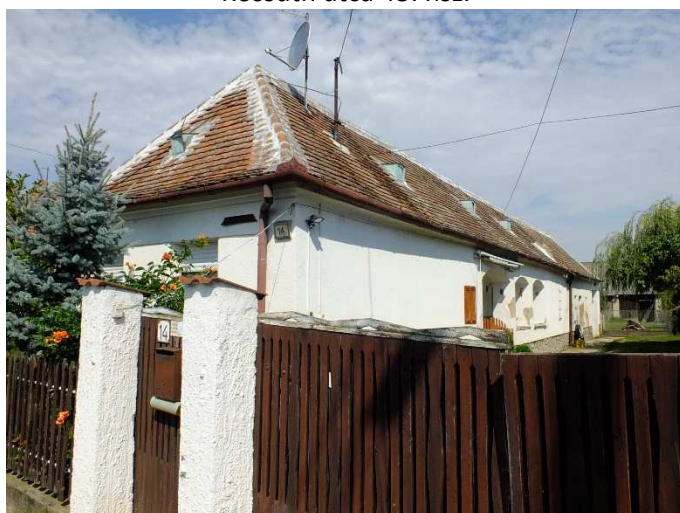
Hagyományos lakóházak közül kiemelendő a Petőfi utca 14., felújított tornácos parasztház, a Kossuth utca 3. lakóház, a helyreállított Kossuth utca 43. lakóház, a Kossuth u. 47. felújítandó lopott tornácos lakóház.

Kossuth utca 46. hsz.

Kossuth utca 43. hsz.

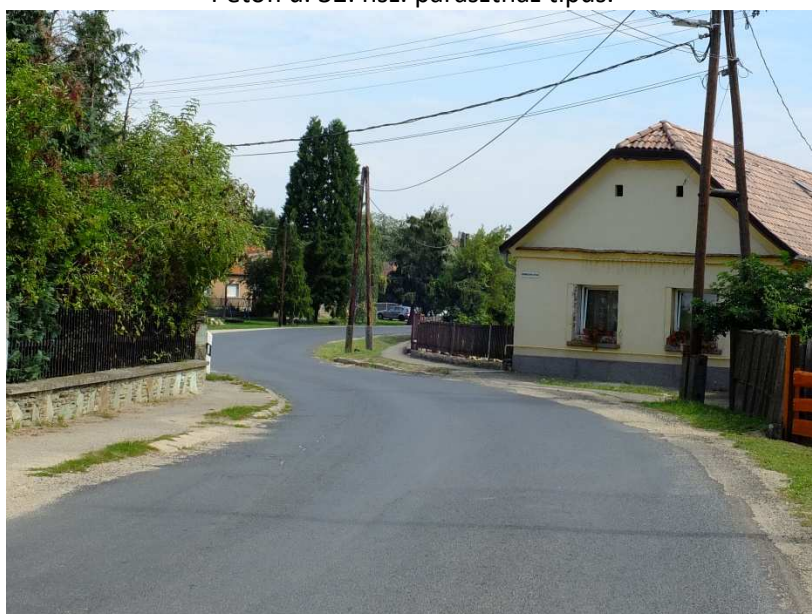

Petőfi utca 14. hsz.

Petőfi u. 32. hsz. parasztház típus.

Kossuth utca 3. hsz. parasztház típus.

Petőfi u. 9. hsz. utólagos bővítésekkel, egységes tetővel összefogva, utólag létesített külső tornáccal.

Kossuth utca 32-36. hsz parasztház típus átalakításokkal.

Kossuth utca 47. hsz parasztház.

Rákóczi utca 8. hsz. parasztház a növényzet mögött rejtőzik.

A városias jellegű épületek is jelen vannak a településen. Találunk belőlük emeletes, tetőteres és földszintes kialakításút is. Mivel ezek szigetszerűen jelennek meg a településképbbe, és nem alkotnak egységes utcaszakaszt, az illeszkedésük és településképbbe való beágyazásuk szükséges lehet átépítésekkel, fás növényzettel való takarással.

Utcaképek

Az egyes utcaszakaszokon az építkezések, átépítések során akkor tudunk illeszkedni, ha figyelembe vesszük az adott helyszínen kialakult épület magasságát, tetőformját, terőirányát, tömegarányát, utcához képest való elrendezését, előkert méretét is.

Petőfi 26-28. hsz. illeszkedő utcaképe.

Kossuth Lajos utca 22-14 hsz. vegyes utcaképe, itt a tetőgerinc irányát és magasságokat javasoljuk az illeszkedéshez figyelembe venni.

Kossuth Lajos utca 38-34 hsz. egykori fésűs beépítés hagyományát és a népi építészeti jellegét arányaiban őrző, homlokzatukban leegyszerűsödött lakóházak.

Petőfi utca 26-30. hs. vegyes utcakép.

Kossuth utca 30-38. hs. - a tetőformákban is illeszkedő utcakép.

Rákóczi Ferenc utca 12-20. hs. változó előkert méretű, és eltérő típusú házak sora.

Rákóczi F. utca 36-44. hsz.

Kossuth utca 22-26. hsz az illeszkedés hiányával. A hiányzó utca, ahol van előkertbe álló fa/fasor segítené az utcakép rendezését.

Rákóczi Ferenc utca 18-22. hsz. utcára beforduló lakóház a utcával párhuzamos tetőgerinccel.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

Kenéz külterületét enyhe lejtésű táj alkotja.

A település túlnyomó része mezőgazdasági hasznosítás alatt áll, amelyet a Gyöngyös és mellékvízfolyásainak fásult partjai és galéria erdői kísérik. Összefüggő erdőterületek az igazgatási terület északi határán, Vép felé találhatók. Külterületén jelentős beépítés a belterület közelsége miatt nem javasolt.

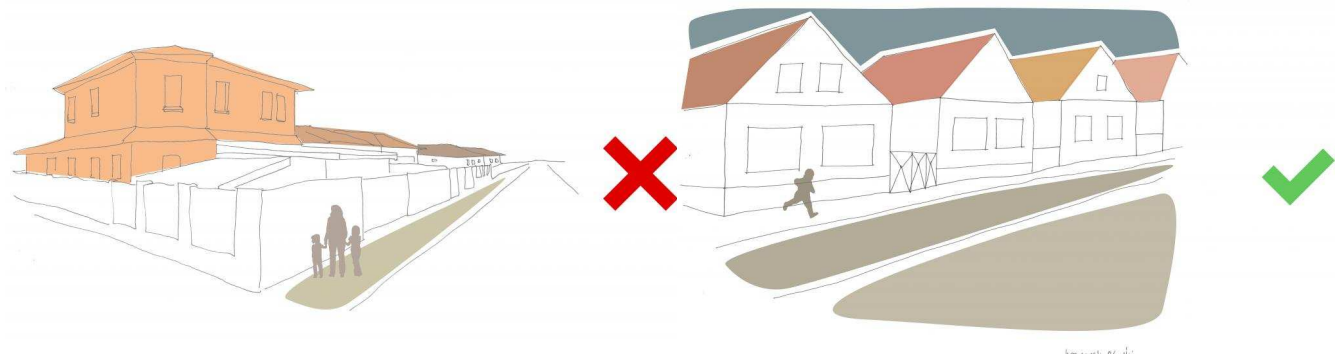

Kenéz felől a táj a Vép irányába

Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház, nem lehet egy mondatban válaszolni. Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket. Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat.

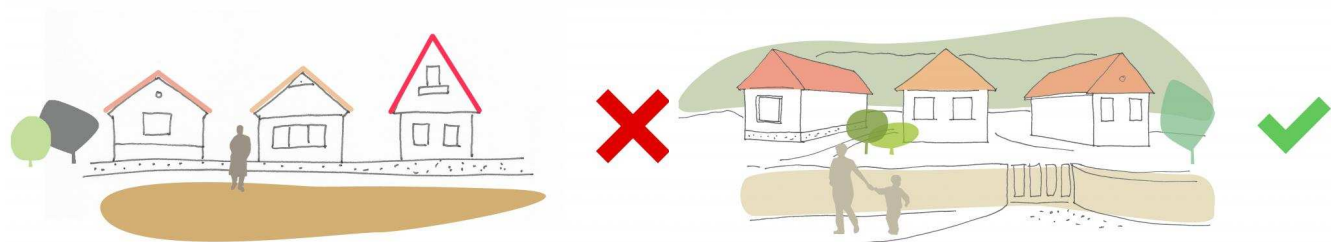
MAGASSÁG

Az egységes utcakép szempontjából fontos, hogy az egymással összeépített, vagy egymáshoz közel álló épületek homlokzati párkány magassága közel azonos legyen.

TETŐHAJLÁSSZÖG

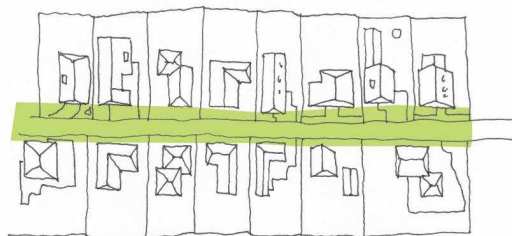
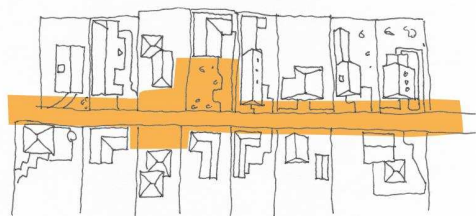
Zavaró, ha az egyes utcákra, utcaszakaszokra, szomszédos épületekre jellemző tetőformáktól, vagy sűrűn beépített utcasorban a szomszédos épületek tetőhajlásszöge eltérő.

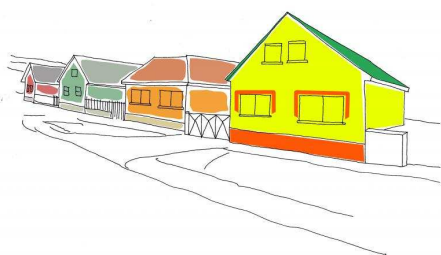
TELEPÍTÉS

Az egy utcasorban álló épületek esetében egységes módon kell az előkertet kialakítani. Az épületeket fő tömegükben az utcára jellemző módon javasolt elhelyezni, hogy az utcaképet alkotó homlokzatok egységes településképet eredményezhessenek.

SZÍNEK

Kerüljük a harsány és a környezet, környező épületek színvilágától idegen színek használatát.

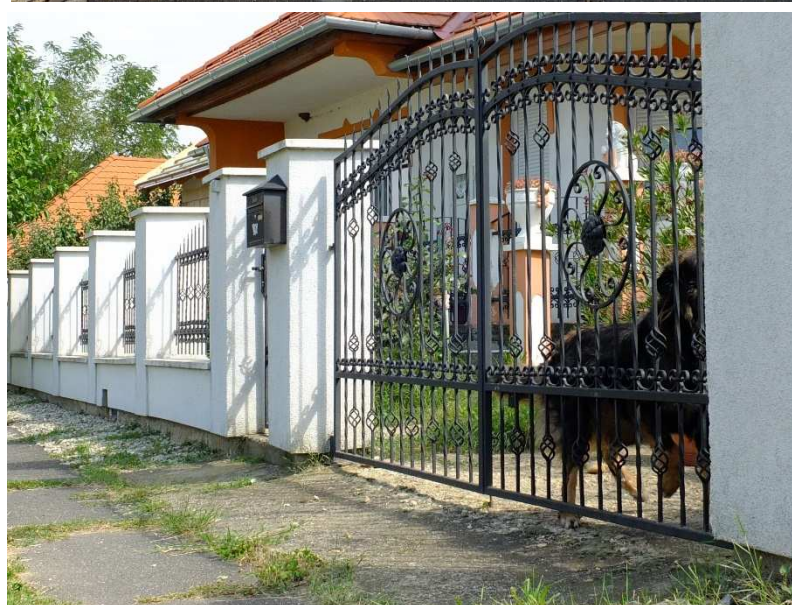
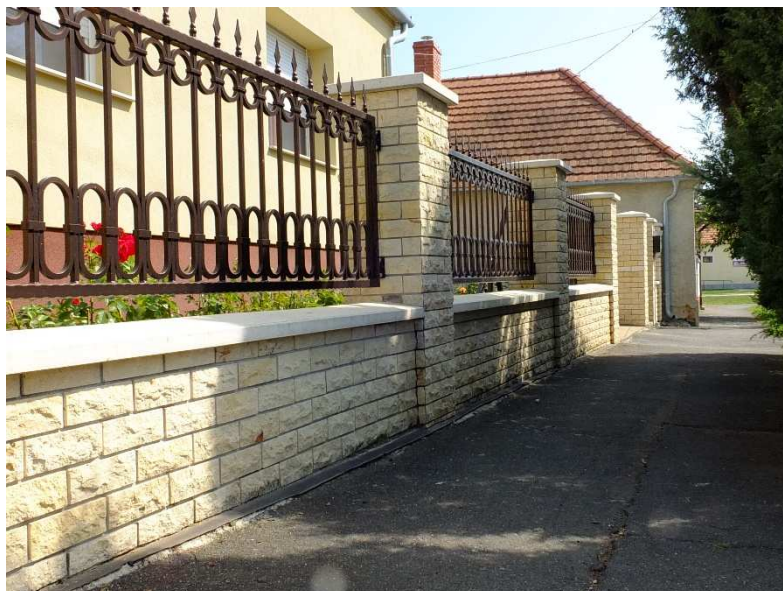
KERÍTÉS

Kenézen a széleskörben elterjedt oldalhatáros, Kossuth utcában előkert nélküli, másutt általában előkertes beépítésnek köszönhetően az utcai kerítés kialakítására sokféle példa alakult ki tömör és áttört jelleggel. A Kossuth utca viszont jellemzőn nem előkertes, itt a tömör kapuk jellemzőek egy-egy ház között, takarva az udvar többi részét. A hagyományos kerítés típusa fa palánk vagy deszka kerítés.

Példa hagyományos kerítésekre, kapukra

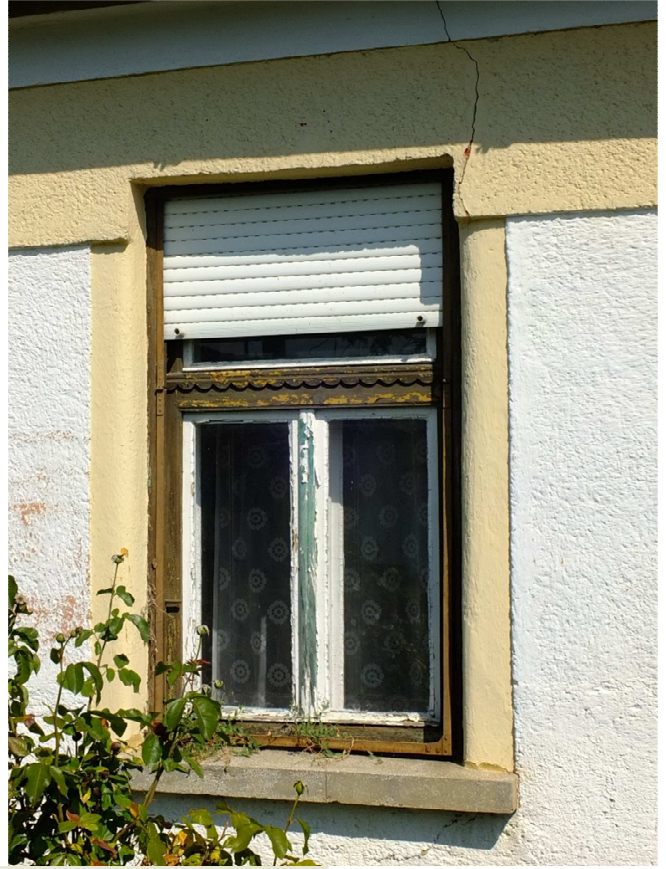

Példák új típusú kerítés kialakítására.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók befolyásolják. Kenézen az egyedi ablak megoldások nem jellemzők. Az új vagy felújított épületeken gyári típus ablakok és ajtók dominálnak. A lenti képeken néhány a helyi ablak megoldásra hívju fel a figyelmet.

Példa hagyományos és új ablak kialakításra.

Hagyományos épületek megújított nyílással, zsalus kialakítással.

Tornácok

A népi építészet egyik könnyen felismerhető, jellegzetes eleme a tornác. Ebből is két változat él a községben: az ún. lopott tornác, amely az épület síkjában biztosított védett bejáratot és az épülettel közös tető alatt lévő hagyományos tornác. Mára ezek sok esetben befalazásra kerültek. A tornác kialakítására, elhelyezkedésére is számos, részleteiben eltérő megoldás lehetséges.

Az új építésű épületeknél alkalmazható védett teraszként is, kapcsolódva a nappali és egyéb helyiségekhez. A funkcióját nyáron a leárnyékolás biztosításával, télen a hideg szél elleni védelmével tökéletesen elláthatja, mellőzve minden előtető és ponyva jellegű szerkezet alkalmazását.

A hagyományos tornác élményét ennél a beépítésnél fedett terasz formájában idézhetjük meg. Ez az átmeneti, „félíg kint-félíg bent” tér kiválóan használható az év szinte minden szakában.

Kossuth utca 2. példa tornác kialakításra

Petőfi utca 15. hsz. helyreállítható tornác, látszó felületű tégláival.

Példa lopott tornácok kialakításra.

KERTEK

Kenézben előszeretettel alakítanak ki díszkerteket, pihenő kerteket. Az udvart színes egynyári virágokkal is díszítik. Az udvarok esetében vízáteresztő térburkolatokat alkalmaznak, amely esztétikus megjelenést és kényelmes járőfelületet adnak.

Az előkerteket pompás színes virágokkal ültetik be.

A gazdasági udvar ólai, pajtái a kenézi udvarok meglévő, sokszor funkciójukat veszített építményei. A pajtaépítészet néhány példája alapján létesítsük a lakóépülethez is illeszkedő garázs, tároló, vagy egyéb gazdasági épületeket.

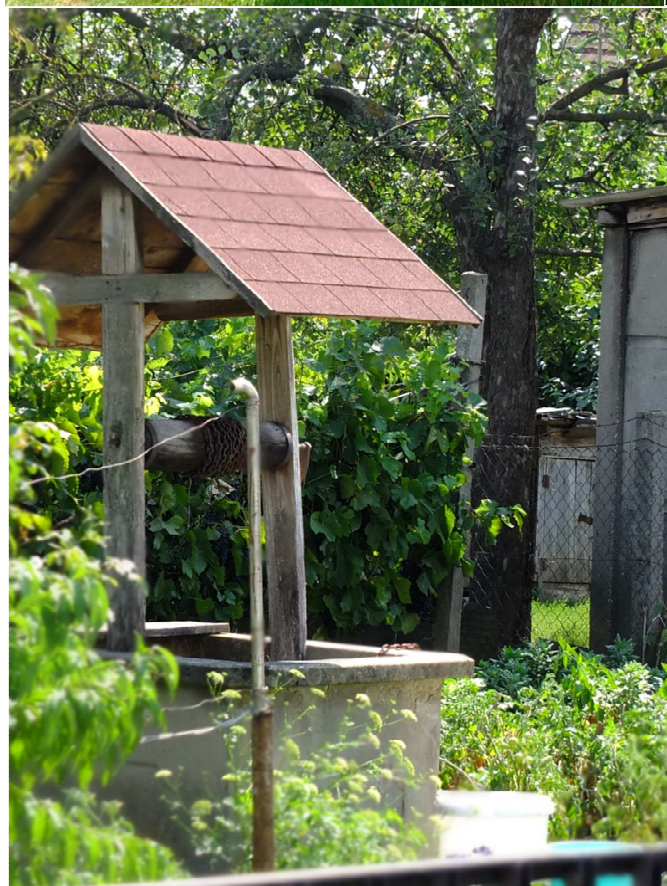
Példa ólra

Példa lábas pajtára

A kert vízellátását kútról biztosították. A kutak ma is értékes elemei a kerteknek és kevés ráfordítással akár magunk is felújíthatjuk őket.

Példák megtartásra érdemes kutakról.

A Petőfi utcai helytörténeti kiállításhoz az udvaron lévő egykori mezőgazdasági eszközök szabadtéri bemutatója is hozzá tartozik. Az izgalmas kiállítás udvara a Petőfi utca és a mögötte lévő játszótér felé is megnyitott, szabadon látogatható.

Helytörténeti gyűjtemény és szabadtéri kiállítás Kenézen.

A védett területek és területhasználat során 1143/2014. EU rendelet szabályoz az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről, a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól, a 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet a növényvédelmi tevékenységről.

RÉSZLETEK

Példa bádogos tetőszellőző kialakítására.

Általánosan javasolt a területek beépítetlen jellegének megtartása a már kialakult és értéket képviselő építmények karakterének megóvása mellett. Az értékes tájkarakter megőrzését szolgálja a területhasználat és a telekszerkezet hosszú távú megőrzése. A beépítésre nem szánt területeken, összekötő utak lakott területi szakaszán kívül reklámfelület elhelyezésére szolgáló önálló építmény, felszíni elektromos hálózati vagy hírközlési elem vagy építmény elhelyezése nem ajánlott.

Mezőgazdasági terület a község felé nézve.

UTCÁK

közterületek településképi útmutatója

A település közterületeinek arculatában a lakóházak elhelyezkedésén túl a Rákóczi utca, Petőfi utca, Kossuth utca szabályos, vagy az egykori szekérút nyomvonalát követő enyhénhajló ívek mentén települtek. A Kossuth utca tengelyében a Szent Miklós templom áll, körülötte kisebb teresedés. Hasonló teresedés van a Kossuth utca nyugati végén, itt emlékpark került kialakításra, és a Rákóczi utca nyugati végén. Itt a korábbi játszótér nyomai fedezhetők.

A közterület arculatában az alacsony növésű lombhullató növények elegye illeszkedik. Szerencsére az örökzöldek és a tujafélék nem annyira terjedtek el a településen. A közterület a település éke, ezért fontos lenne, hogy egységes kialakítása és rendezése megtörténjen. A településen a szennyvízcsatorna hálózat kiépítse a legsürgetőbb, révén a megye vízbázisai is itt találhatóak, amelyet csak aztán követhet a közterületek esztétikus rendezése.

Korszerű sportpálya és játszótér

A Kossuth utca nyugati végén áll a közelmúltban kialakított 54 hrsz park. Ez jó ellenpontja az utca keleti végén magasodó templomnak. Itt van a település 2017-ben felállított, 800 éves évfordulót ünneplő emlékmű is.

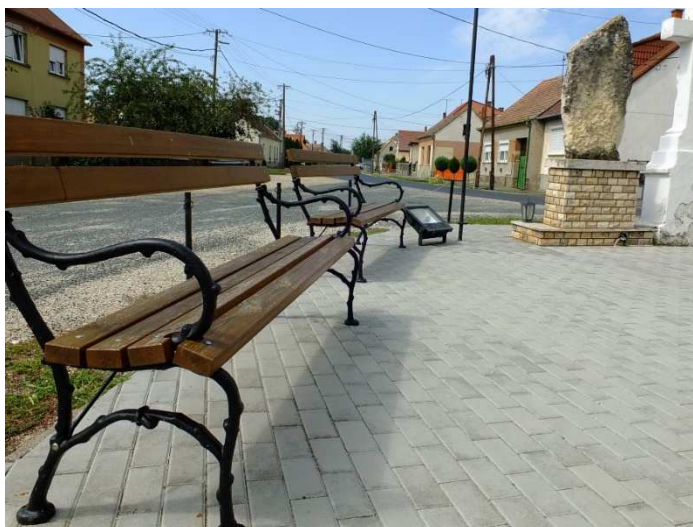

54 hrsz park – kialakítva 2017-ben.

Az 54 hrsz teret és a templomot egységes fasor kapcsolja zöldfelületileg össze:

Templom előtti teresedés pihenő padjai:

PÉLDÁK SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

7

Az utcaképhez a hirdetőtáblák, reklámfelületek, cégerek is ugyanúgy hozzátartoznak, mint az épületek vagy a növényzet.

Cégér, cégtábla elhelyezésekor elengedhetetlen, hogy az alkalmazkodjon az épület jellemzőihez, anyaghasználatához, a helyben szokásos formavilághoz. A településen nem jellemzőek a reklámok.

A külterületeken reklámhordozók elhelyezése nem indokolt, és nem javasolt. Újabb felszíni infrastruktúra-hálózatok elhelyezése nem javasolt, a meglévők jó karban tartása elegendő és szükséges.

Üdvözlő tábla Kenéz határában.

IMPRESSZUM

Kenéz Község Önkormányzata
9752 Kenéz, Kossuth utca 69.
Tel.: +36 94 445 888

Polgármester: Horváth Lászlóné
Email: ikervarjegyzo@invitel.hu
Főépítész: Kutnyánszky László okl. építészmérnök

KÉSZÍTETTE: AKCIÓTERV Kft. (9730 Kőszeg, Bechtold István u. 7.), Gergye Péter
FOTÓ: Gergye Péter
Telefon: 70/41-30-431
Email: modulor.gergye@t-online.hu

Kenéz, 2017. november 18.